

POVODOM IZVJEŠTAJA SA GODIŠNJE SKUPŠTINE SEKCIJE OVLAŠTENIH INŽENJERA I GEOMETARA

U Geodetskom listu br. 10-12/1958., na strani 537, u izvještaju godišnje skupštine sekcije ovlaštenih geodetskih inženjera i geometara Društva N. R. Hrvatske navedeno je, da je drug Karlo Jonka zastupao Društvo geodetskih inženjera N. R. Hrvatske.

Međutim, radi pravilnog informiranja stručne javnosti, izjavljujemo da Društvo geodetskih inženjera i geometara N. R. Hrvatske nitko nije ni obavijestiv

ni pozvao na tu skupštinu i prema tome Društvo geodetskih inženjera i geometara N. R. Hrvatske nije bilo zastupljeno. Drug Jonke Karlo bio je prisutan kao izaslanik Geodetske Uprave N. R. Hrvatske.

Osim toga napominjemo, da sekcija ovlaštenih geodetskih inženjera ne može djelovati kao samostalna društvena organizacija na području N. R. Hrvatske.

RAD KOMISIJE IV. MEĐUNARODNOG FOTOGRAMETRISKOG DRUŠTVA

Ova komisija proučava probleme izrade planova i karata pomoću fotosnimaka, upotrebom raznih tipova instrumenata, zatim razmatra potrebno vreme i troškove izrade i najzad stepen planimetrijske i visinske tačnosti izrađenih planova i karata i njihove dovoljene granice.

Usled obimnosti problematike koju obraduje, i njene raznovrsnosti, komisija je podeljena na četiri sekcije i to:

- sekcija IV/1: planovi krupnih razmera, katastarski premer;
- sekcija IV/2: premer gradova;
- sekcija IV/3: karte sitnih razmera, 1:25.000 do 1:20.000;
- sekcija IV/4: osnovni problemi u vezi sa kontrolnim optima.

Širi sastanak ove komisije održan je 9. maja 1958 godine u Brislu, na kome je učestvovalo 47 stručnjaka iz 15 zemalja. Glavni cilj ovoga sastanka bio je da se izvrše pripreme za pretstojeći fotogrametrijski kongres, koji je predviđen da se održi septembra meseca 1960 godine u Londonu. Glavne teme o kojima je raspravljano na ovom sastanku bile su ove:

I. — Izveštaj koji treba podneti na kongresu 1960 godine o stanju tehnike i novinama u fotogrametrijskoj tehnici za period vremena 1956—1960 godina.

II. — Odabiranje i definisanje glavnih i najaktuelnijih tema koje treba proučiti i referisati na kongresu. Ovakvo odabrane teme treba poveriti najboljim stručnjacima iz dotične oblasti u cilju njihove razrade.

III — Radovi na kontrolnim optima iz domena pojedinih sekcija.

I. — Izveštaj o stanju tehnike. Osnovni materijal za izradu ovoga izveštaja biće postojeća literatura o najnovijim tehničkim dostignućima iz oblasti rada ove komisije, kao i podaci koje će u ovom smislu dostaviti pojedinih sekcijama ove komisije nacionalni izvestioci. Za ovu svrhu sekcije će izraditi upitnike i uputiti nacionalnim društvima da ih popune i vrate nazad. Upitnici su već dostavljeni nacionalnim društvima i ista treba da ih popune i vrate najkasnije 1—3, dok za sekciju 4 nisu predviđeni.

2. — Odabiranje najaktuelnijih tema. Još na sastanku u Brislu odabran je izvestan broj problema, koji su najaktuelniji za proučavanje i diskusiju iz domena rada ove komisije. Popis ovako odabranih problema dostavljen je nacionalnim društvima u cilju davanja mišljenja i podnešenja eventualnih predloga. Na osnovu ovako prikupljenih mišljenja pretsedništvo komisije je izvršilo konačan izbor glavnih referata koji će biti podneti na kongresu u Londonu i koji obraduju najaktuelnije probleme iz domena rada komisije IV. Pored toga imenovani su i specijalno odabrani stručnjaci koji će razraditi ove probleme. Odabrane teme su ove:

I. — Vertikalna ili konvergentna snimanja?

Tehničke i ekonomske prednosti i nedostaci ova dva različita načina snimanja u pogledu izrade planova krupnih razmera (u katastru, topografiji, urbanizmu i t. d.), i karata (u kartografiji).

Glavni referent: Schermerhorn — Delft. Saradnici: Baussart — St-Mandé, Brucklacher — München, Geological Survey — Washington, Gotthardt — Stuttgart, Kasper — Heerbrugg, Neumaier — Wien.

2. — Grafička ili numerička fotogrametrija?

U primeni kod katastarskog premera, izgradnje puteva i željezničkih pruga. Prednosti i nedostaci tehničke i ekonomske prirode, kao i u pogledu tačnosti rezultata. Sredstva za registraciju i restituciju fotogrametrijskih numeričkih podataka. Metode transformacije koordinata, očitanih ili registrovanih na restitucionom instrumentu, u koordinate u državnom sistemu.

Glavni referent: van der Weele — Delft. Saradnici: Bauer — Frankfurt a/M., Blaschke — Nürnberg, Cude — Elstree, Doyle — Ohio, Dreyer — Maryland, Föstner — Frankfurt a/M., Kasper — Heerbrugg, Miller — MJT (USA), Neumaier — Wien, Bureau of Public Roads — Washington, Schwidofsky — Oberkochen, Ternryd — Stockholm.

III. — Terestričke metode za popunjavanje praznina fotogrametrijske restitucije.

Uloga fotodešifrovanja i identifikacije objekata za popunjavanje praznina u fotogrametrijskoj restituciji. Terestričke metode za snimanje graničnih tačaka (katastar), urbanističkih objekata, zemljišnih tačaka potrebnih za konstrukciju puteva i željezničkih pruga, horizontala, skrivenih objekata koje treba predstaviti na kartama sitnih razmera: njihova tehnička i ekonomska vrednost. Metode proveravanja fotogrametrijske restitucije i dopunskih terestričkih snimanja.

Glavni referent: Lehmann — Hannover. Saradnici: Blaschke — Nürnberg, Kowalczyk — Silver Spring (USA), Pastorelli — Lugano, Schirmer — Mainz, Swanso — CGS Washington, van der Weele — Delft.

IV. — Evolucija metoda premera za karte sitnih razmera, kao funkcija razmere.

Tačnost karata, najsitnije razmere snimanja, let na velikim vesinama ili upotreba širokougaonih kamera, granice mogućnosti njihove upotrebe, metode orijentacije modela (pored aero-

triangulacije komisija III) u cilju smanjenja terenskog rada i troškova premeravanja velikih nerazvijenih država, elektronska sredstva, upotreba fotodešifrovanja, uloga instrumenata 1, 2 i 3 reda tačnosti.

Glavni referent: Baussart — St. Mandé. Saradnici: Belzner — Frankfurt a/M., Blachut — Ottawa, Brandenberger — Ohio, Degraeve — Bruxelles, Finsterwalder — München, Guidi — Firenze, Herschdörfer — Delft, Kasper — Heerbrugg, Stickler — Wien, van der Weele — Delft.

V. — Obeležavanje graničnih tačaka u terenima različite konfiguracije.

Materijal upotrebljen za signalisanje, tačnost postavljanja oznaka, upoređenje troškova materijala, transporta i postavljanja oznaka za različite gustine graničnih tačaka na jedan hektar.

Glavni referent: Pastorelli — Lugano. Saradnici: Hlawaty — Wien, Schirmer — Mainz, Schlumberger — Paris, van der Weele — Delft.

Pored ovih glavnih problema koji će svakako izazvati živu i obimnu diskusiju na kongresu, predloženo je izvestan broj stručnjaka u kratkim izveštajima obradi sledeća pitanja, po kojima će verovatno biti manje diskusije:

Prof. Dr. R. Förstner: Ispitivanje tačnosti priključaka modela u fotogrametriji za potrebe katastra; opadanje tačnosti prema ivicama modela.

S. Jack Friedman, USA: Komercijalna praksa kod izrade topografskih karata krupnih razmera.

W. C. Cude, Fort Belvoir, USA: Automatsko i poluautomatsko kartiranje.

Prof. Dr. Finsterwalder: Tačnost horizontala u fotogrametriji. Metode ispitivanja i dosadašnji rezultati.

Rukovodstvo komisije smatra da je samo po sebi jasno da su i ostale kompetentne ličnosti, koje nisu imenovane u predlogu a žele učestvovati bilo u pripremi referata bilo u diskusiji, rado primljene. Oni mogu poslati svoj referat direktno zaduženom referentu po tom pitanju ili uzeti reč u diskusiji na kongresu.

Stručnjaci koji su zaduženi za obradu navedenih problema treba da dostave tekst obrađenih referata u 60 primeraka, najkasnije do 31. decembra 1959 godine, predsedniku komisije IV.

Na taj način će učesnici u diskusiji moći biti blagovremeno informisani o problemima u kojima žele diskutovati. Što se tiče eventualnog publikovanja glavnih referata i diskusije pre kongresa, svaki autor je dužan da se za to pobrine.

III. Radovi na kontrolnim opitima.

Rukovodstvo pojedinih sekcija pripremilo je kontrolne opite za svaku od sekcija 1—4. Ono je već razradilo i dostavilo zainteresovanim osobama i institucijama pravila učestvovanja. Ostale osobe ili institucije koje žele još učestvovati kod uporednih kartiranja treba da se obrate rukovodstvu komisije. Predviđeni su ovi opiti:

Sekcija IV/1 (pretsednik Börje Lundgren, sekretar Sven G. Möller, Stockholm). Jedan kontrolni poligon nalazi se u Monti di Revöira u Švajcarskoj. Teren ima nagib 40% a snimljen je sa tri različite kamere: 2×RMK 21/18, RC5a 11,5/18, RC7a 10/15. Snimljena površina obuhvata dva modela u svakoj grupi. Signalisano je 18 oslonih tačaka i 159 graničnih tačaka. One su indentifikovane na snimcima i određene pomoću geodetskih presecanja. Restitucija snimaka u instrumentima 1 reda zahtevaće oko 8 dana rada i daće precizne informacije u smislu primene fotogrametrije visoke tačnosti na brdovitom zemljištu. Za sve informacije i osnovni materijal interesi treba da se obrate sekretaru sekcije.

Sekcija IV/2 (pretsednik B. Dubuisson, Paris). Opitni poligon nalazi se u Wabern-u u okolini Berna u Švajcarskoj. Radi se o jednoj gradskoj zoni snimljenoj sa kamerom Wild RC5a, f = 210 mm, na filmu 18/18 cm. Jedan deo sadržaja slike je dešifrovan, dok drugi nije. Potrebne oslone tačke za orijentaciju modela su određene. Restitucija modela, izvršena od strane nekoliko fotogrametrijskih ustanova, kako delova koji su sigurno identifikovani, tako i delova koji nisu identifikovani, i upoređenje rezultata restitucije sa katastarskim planom, dobijenim prošle godine pomoću terestričkog premera visoke tačnosti, obećava dobijanje preciznih rezultata u pogledu vernosti i tačnosti fotogrametrijskog premera za izradu urbanističkih planova. U pogledu detalja i osnovnog

materijala eventualni učesnici treba da se obrate predsedniku sekcije.

Sekcija IV/3 (pretsednik T. J. Blachut, Ottawa; predstavnik za Evropu Ch. Broillet, Berne). Za rad ove sekcije iskorišćen je kontrolni poligon »Renfrew« u Kanadi. Jedan par snimaka na filmu formata 230/230 mm, snimljen sa kamerom Wild RC8, f=153 mm, služiće kao eksperimentalni materijal. Instalacije pogona i opšte dispozicije kontrolnog opita specijalno su prilagođene da bi omogućile upoređenje između restitucionih instrumenata, koji primenjuju anaglifni princip i onih koji ovak princip ne primenjuju. Poligon ima 65 kontrolnih tačaka, određenih sa visokom tačnošću pomoću kojih će se moći dobiti precizne indikacije o sistematskim greškama kotiranih tačaka i fotogrametrijskih horizontala. Za eksperimentalni materijal eventualni učesnici treba da se obrate pretsedniku sekcije.

Sekcija IV/4 (pretsednik prof. Dr. B. Hallert, Stockholm). Profesor Hallert je pripremio uvod u teoriju određivanja sistematskih grešaka, deformacija modela i o popravkama koje treba dati elementima orijentacije i koordinatama kotiranih tačaka, koristeći preostale y-paralakse na orijentisanim modelima. Pored toga pripremio je instrukciju za merenje y-paralaksi na definitivno orijentisanim modelima, kao i formule za upisivanje rezultata. Mole se učesnici u kontrolnim opitima sekcija 1—3 da očitavaju i beleže ove paralakse. I one treba da doprinesu proširenju naučnog i statističkog materijala velike vrednosti kao i upoznavanju karaktera fotogrametrijskih grešaka. Ova istraživanja nisu ograničena samo na modele kontrolnih opita sekcija 1—3. Zato rukovodstvo sekcije umoljava sve fotogrametrijske ustanove, koje imaju mogućnosti za merenje y-paralakse na modelima, da pomognu ova istraživanja. Za potrebna objašnjenja u ovom smislu treba se obratiti pretsedniku sekcije.

Pretsednici sekcija 1—4 dužni su da pre kongresa objave izveštaje o rezultatima kontrolnih opita, kao i komentare učesnika, zatim da na kongresu podnesu kratak izvještaj o najinteresantnijim rezultatima izvršenih opita.

M. Stefanović

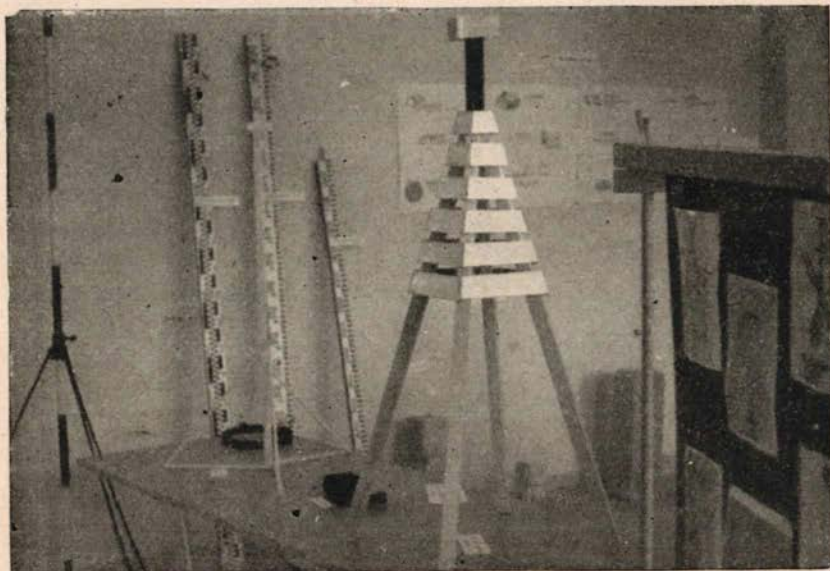
POPULARNA GEODETSKA IZLOŽBA U SPLITU

U čast proslave 40 godišnjice osnivanja KPJ otvorena je bila u Splitu od 26. IV. do 10. V. 1959. »Popularna geodetska izložba« u prostorijama Srednje građevinske škole.

Izložbu je otvorio predsjednik DIT-a Split drug Božo Katić. Cilj izložbe je

geodezija u šumarstvu, rudarstvu, elektroprivredi, vodoprivredi, poljoprivredi, građevinarstvu, urbanizmu i sl.

U prvom dijelu prikazano je nešto iz historije geodezije, triangulacija, stari i novi premjer, hidrografija, razvoj instrumenata, terenska signalizacija i

upoznavanje široke javnosti sa geodetskom djelatnošću, vrijednošću izvedenih radova i štetom, koja se nanosi uništavanjem postavljenih točaka i oznaka.

Obuhvaćena je samo niža geodezija. Izložbu se može dijeliti u dva osnovna dijela (a i dvije su prostorije). — Osnovni premjer i konačni rezultat plan i karta. Drugi je dio primijenjena

stabilizacija tačaka i konačni rezultati štampani planovi, karte i reljefi.

U drugom dijelu su razni planovi iz primjenjene geodezije sa fotografijama sa terena, fotogrametrija, jedna maketa i pregledna karta geodetske djelatnosti u FNRJ i školstva.

Izložba je bila dobro posjećena i prema tome postigla značajan uspjeh.

Dešković